

מתורת רבינו ראש הישיבה הגאון רבי ברוך דב דיסקין שליט"א

מתוך שיעורו השבועי בישיבת ארחות תורה • פרשת וישב תשפ"ב

וישב יעקב (ל"ז. א')

כתב רש"י וישב יעקב הפשתני הזה נכנסו גמליו טעונים פשתן, הפחמי תמה אנה יכנס כל הפשתן הזה, היה פיקח אחד משיב לו ניצוץ אחד יוצא ממפוח שלך ששורף את כולו, כך יעקב ראה כל האלופים הכתובים למעלה תמה ואמר מי יכול לכבוש את כולו, מה כתיב למטה אלה תולדות יעקב יוסף, וכתוב והיה בית יעקב אש ובית יוסף להבה, ובית עשו לקש ניצוץ יוצא מיוסף שמכלה ושורף את כולם ע"כ.

צ"ב דהפחמי תמה היכן יכנס כל הפשתן לשומרו ולא רצה לשרוף את הפשתן ולכלותו, וא"כ תשובת הפקח שישורף את הפשתן אינה מישבת את תמיהתו, וע"ד הדרוש ביארו שהפקח אמר לו שהטעם שניצוץ אחד שורף את כל הפשתן, הוא משום שכולו אויר, א"כ דבר קטן הוא ואפשר להכניסו בכל מקום.

וזה הביאור בנמשל לגבי יעקב ועשו, דאמנם יש הרבה אלופי עשו, אבל אין בהם ממש, וניצוץ אחד בא ושורפם.

והוא נער את בני בלהה ואת בני זלפה נשי אביו (שם)

פירש רש"י והוא נער, שהיה עושה מעשה נערות וכו', את בני בלהה. כלומר רגיל אצל בני בלהה, לפי שהיו אחיו מבזין אותו, והוא מקרבן ע"כ. מבואר בדברי רש"י דוהוא נער את בני בלהה הם ב' ענינים, ופשוטו של מקרא שהוא ענין אחד, והרמב"ן נתקשה בדברי רש"י [קושיות אחרות], ופירש דוהוא נער קאי על מה שאמר בן שבע עשרה שנה, כלומר דכוונת המקרא והוא נער בן שבע עשרה שנה, אולם גם לפירושו מה שכתוב את בני בלהה הוא ענין אחר.

והרמב"ן פירש עוד דוהוא קאי על שניהם, וכאילו כתוב "והוא נער והוא את בני בלהה", והיינו שסיבת היותו את בני בלהה ואת בני זלפה, הוא משום והוא נער, שלהם ציוה אביהם שישמרוהו וישרתוהו.

את דבתם רעה (שם)

פירש רש"י כל רעה שהיה רואה באחיו בני לאה היה מגיד לאביו שהיו אוכלין אבר מן החי וכו' ע"כ. ויש לעיין איך הותר ליוסף לומר לאביו, והא איתא בפסחים (דף ק"ג.) ג' הקב"ה שונאן ואחד מהן זה מי שמעיד יחידי, ובגור אריה תירץ שהיה נאמן לאביו כבי תרי, ויש מפרשים שבשביל להוכיח סגי באחד.

ואפשר לומר עוד, דהנה קשה איך אכלו השבטים אבר מן החי, וביאר בשפתי חכמים דאכלו בהמה מפרכסת או בן פקועה, ובזה בישראל אין איסור אבר מן החי ובבן נח אסור, ויוסף אמר לאחיו שדינם כבן נח שאסורים בזה, והם אמרו שדינם כישראל ומותרים בזה, וכיון שיוסף אחו שדינם כבן נח א"כ נהרגים ביחיד, כמבוי בסנהדרין (דף נ"ז.) דבן נח נהרג יחידי, [ובאמת במושב זקנים כתב דיוסף נתבע על זה].

ועשה לו כתנת פסים (ל"ז. ג')

כתב בכלי יקר דהבכורה ניטלה מראובן כשבלבל יצועי אביו ועתה נתנה ליוסף, ולכן עשה לו כתנת פסים כדי שיעבוד במקדש, דהא העבודה בבכורות.

והנה בגמ' בברכות (דף י"ז.) משמע דאכן יוסף קיבל את הבכורה בזמן שראובן בלבל יצועי אביו, כדאיתא שם "ובחללו יצועי אביו נתנה בכורתו ליוסף", אמנם בב"ב (דף כ"ג.) נראה דיוסף קיבל את הבכורה רק לאחר שירדו למצרים, דאיתא שם משל לבעה"ב [יוסף ורש"י] שגדל יתום [יעקב כמו שכתוב ויכלכל יוסף את אביו ורש"י] לימים העשיר אותו יתום [יעקב שבאה לידו בכורת ראובן ורש"י] ואמר אהניהו לבעה"ב מנכסי עי"ש, וכבר דן בזה המהרש"א שם.

המלך תמלך עלינו (ל"ז. ח')

הרמב"ן כתב בשם ר"א "דהמלך תמלך עלינו" פירושו וכי תמלך עלינו ברצון, "ומשל תמשול" פירושו וכי תמשול עלינו בחזקה, ובכלי יקר כתב דאמרו לו אתה רוצה למלך ברצון אבל גם למשול בכח לא תמשול, ובאמת אכן כך הוה, דמתחילה כשירדו למצרים מלך עליהם בחזקה, וכשנתגלה אליהם מלך עליהם ברצון.

המלבי"ם והגר"א והבית הלוי פירשו כהרמב"ן, וע"פ זה פירשו את הסמיכות "כי לה' המלוכה ומושל בגוים", דעכשיו ה' מולך ברצון על עם ישראל, אבל על הגוים ה' מושל בכח, ומסיים "והיה ה' למלך על כל הארץ", דלעתיד לבוא יהיה מלך ברצון על כל הארץ, וגם הגוים יקבלו את מלכותו ברצון.

ועל דבריו (שם)

פירש רש"י דיבתם רעה שהיה מביא לאביהם. ויש לעיין מדוע רק עכשיו כשסיפר להם את החלום הוסיפו לשנאו גם על הדיבה רעה, ונראה לומר ע"פ דברי הגור אריה [הובא לעיל] דכל מה שהותר ליוסף לספר לאביו אע"פ שהעיד יחידי, היינו משום שנאמן עליו כבי תרי, אמנם עתה שגער בו אביו חזינן שאינו נאמן עליו כבי תרי, לכן הוסיפו לשנאו אותו על הדיבה הרעה.

ובפשטות י"ל דעד עכשיו אמרו שהטעם שמספר לאביהם משום שרוצה להוכיחם, אבל עכשיו שחלם חלום של מלוכה בהכרח שכל מה שמביא את דיבתם רעה הוא בגלל רצונו למלך עליהם. אולם הרמב"ן פירש באופן אחר "על דבריו" היינו על שסיפר להם את החלום והתהלל בו.

ובבית הלוי כתב שכל החלומות הולכים אחר הפה, וכשיוסף אמר להם את החלום הם אמרו לו הבא נבוא וגו', שפתרו לו את החלום לטובה, ולכן שנאוהו שע"י דיבורו שסיפר להם את החלום הכשילם פיהם לפתרו לטובה, [והוסיף שלכן בחלום השני לא השיבו האחים דבר, שלא רצו להיכשל שוב].

הבא נבוא (ל"ז. י')

פירש רש"י והלא אמך כבר מתה והוא לא היה יודע שהדברים מגיעים לבלהה שגדלתו כאמו. הרמב"ן הקשה על רש"י דהא כשירדו למצרים כבר מתה בלהה, כדכתיב "מלבד נשי בני יעקב" ולא כתוב מלבד נשיו ונשי בני יעקב, אמנם מהתרגום יונתן בן עוזיאל [לקמן מ' ט"ז] נראה כדעת רש"י, שכתב על הפסוק "ויצו את יוסף לאמר" שהציווי היה ע"י בלהה, אמנם רש"י שם פירש דהציווי ע"י בני בלהה.

ובעיקר פירושו רש"י יש לעיין מנלן דיעקב לא ידע שהדברים מגיעים לבלהה, הא אפשר דידע ורק נתכוון להוציא מלב בניו, וכמו שפירש בפירושו השני, והביאור פשוט דלפירושו הב' מה שראה שהירח משתחוה הוא משום דאין חלום בלא דברים בטלים, וכמו שחז"ל ידעו זאת גם יעקב ידע, ועל כרחך מה שאמר הבא נבוא וגו' הוא בשביל להוציא מלב בניו, אבל לפירוש זה דאזיל על בלהה שפיר י"ל דיעקב לא ידע, ומה שאמר הבא נבוא הוא כפשטיה דקרא, שלא ידע דאזיל על בלהה, ולכן אמר והלא אמך מתה ואיך תבוא להשתחוות.

הבוא נבוא (שם)

פירש רש"י ורבותינו למדו מכאן שאין חלום בלא דברים בטלים. וצ"ב דמהכא אפשר ללמוד שאפשר שיש בחלום דברים בטלים, ומנלן שאין חלום בלא דברים בטלים.

ויש לבאר דלכאוף מכיון שהחלום על רחל אינו נכון, מ"ט סיפר פרט זה לאחיו, ובהכרח צ"ל שכיון שאין חלום בלא דברים בטלים, יוסף חשש שמא יאמרו על פרט אחר שאינו נכון, ולכן סיפר להם גם פרט זה שידעו שזהו הדברים בטלים שבחלום, והשאר אמת, ומוכח שאין חלום בלא דברים בטלים.

כתב הבית הלוי שרצה שיהיה שליח מצוה, ולכן אמר לו והשבני דבר. והקשה דהא שלוחי מצוה אינן ניזוקין אף בחזרתן, כדאיתא בפסחים (דף ה:), ומדוע צריך שיהא שליח מצוה גם בחזרתו, ותיירץ דשלוחי מצוה אינן ניזוקין בחזרתן, מ"מ בחזור אינם שלוחי מצוה, ויעקב רצה שיהיה שליח מצוה בפועל גם בחזרתו, ועיין עוד בספר תיבת גומא.

והוסיף הבית הלוי דמה שיוסף ניזוק לבסוף, הוא משום שהלך לדותן, ולשם לא היה ציווי ללכת אלא לשכם, ולכך ניזוק, וצ"ע דהרי הציווי היה לבקש את שלום אחיו, ושכם היה רק מראה מקום, וצ"ל דהנה בתרגום יונתן פירש ששלחו לשכם משום שחשש שכיון שנמצאים בשכם שמא יבואו אנשי החווי וינקמו בהם על שהרגו את חמור ואת שכם ואת שאר יושבי העיר, ולכן שלח את יוסף לבדוק מה שלום האחים עכ"ד, ולפי זה מה ששלחו לשכם אי"ז רק מראה מקום, אלא כל הענין היה רק בשכם.

והנה איתא בקידושין (דף לט:.) ובחולין (דף קמב.) מעשה באב שצויה לבנו להביא לו גוזלות מן הגג, ובחזרתו נפל הבן מן הסולם ומת, ומקשה הגמ' דשלוחי מצוה אינן ניזוקין לא בהליכתן ולא בחזרתן, וצ"ב מ"ט חשיב שליח בחזרתו, והרי עדיין לא הביא את הגוזלות, והוא עדיין בהליכתו לקיום מצות אביו, וצ"ל דזרק את הגוזלות לאביו מראש הסולם, והראוני שכ"כ בתורי"ד (שם).

ועתה לנו ונהרגו (ל"ז. כו)

בשלי"ה (תורה אור אות מ') מבואר שרצו להורגו מדין מורד במלכות, [דהיינו מלכות יהודה], ונראה דלכן מכרוהו אח"כ לעבד, דעבדות הוא היפך המלכות והו"ל מדה כנגד מדה.

ומצינו בכמה מקומות מלכות ביוסף, המלכות במצרים, ומשיח בן יוסף, ומלכות ירבעם דהיינו שהיה ב' מלכויות מלכות ישראל שהוא מלכות יוסף ומלכות יהודה שזה בית דוד.

והנה הטעם שיוסף היה מלך הוא משום שהיה בכור של רחל, ונראה דזהו מה שאמרו על הפסוק "התחת אלקים אנוכי" (ל'). (ב') והשיב לו הקב"ה "כך עונים את המעיקות חייך שבניך עומדים לפני בניה", (מדרש רבה ע"א) וצ"ב וכי בניה אינם בניו, והביאור שזה ב' מלכויות, ומה שעמדו לפני יוסף הוא מצד שהוא בנה של רחל.

וימכרו את יוסף לישמעאלים בעשרים כסף (ל"ז. כ"ח)

איתא בשבת (דף י:.) לעולם אל ישנה אדם בנו בין הבנים, שבשביל משקל שני סלעים מילת לכתונת פסים שעשה יעקב ליוסף יותר משאר בניו נתקנאו בו אחיו, ונתגלגל הדבר וירדו למצרים ע"כ. ועי"פ זה נראה לבאר מה שכתוב שמכרוהו בכ' סלעים, דהוא בשביל לחלקו ל"י שבטים שכל אחד יקבל ב' סלעים, [ואף שראובן לא היה בשעת המכירה, מ"מ שמרו לו את הכסף], ושור"ר שכ"כ במהרי"ל דיסקין.

והנה בהפטרה כתוב "על מכרם בכסף צדיק ואביון בעבור נעליים", התחיל בכסף וסיים בנעלים. ופירש בדעת זקנים שמתחילה מכרוהו בכסף ואח"כ הוסיפו נעליים, ובחזקוני פירש שכל אחד קיבל ב' כסף לקנות נעליים.

ויקמו כל בניו וכל בנותיו לנחמו (ל"ז. ל"ה)

יש נדון האם האבלים מנחמים זה את זה, ואמר הבית ישראל דמהא שבני יעקב ניחמוהו, מוכח שאבלים מנחמים זה את זה, אולם הגרש"ז אויערבאך אמר לו דאינו ראייה, דמה שהאחים ניחמוהו משום שבאמת לא היו אבלים, שהרי ידעו שיוסף חי, והשיב לו הבית ישראל דאם נימא דאין אבל מנתם אבל, אי"כ בני יעקב לא היו מנחמים את יעקב, כיון שלא רצו שיבין שיוסף חי.

איתא ביומא (דף לה:.) שלשה באין לדין עני עשיר ורשע, רשע אומרים לו מפני מה לא עסקת בתורה, אם אמר נאה הייתי וטרוד ביצרי, אומרים לו כלום נאה היית מיוסף, וצריך להבין מהי טענת הרשע איזה פטור זה של טרוד ביצרו, [ויש שאמרו דכיון שהיה לו יצר הרע למד כל ימיו מוסר, ולא היה פנוי ללימוד תורה].

ומרן הגרא"מ שך זצ"ל ביאר כמדוי' בשם הגרא"ז מלצר זצ"ל [והובא במחשבת מוסר פרשת תרומה] שהאדם סבור שתובעין אותו על החטאים מפני שלא למד ולא ידע, והוא מתרץ את עצמו שהסיבה לחטאים מפני התגברות היצה"ר, ועי"ז מוכיחים מיוסף שהיה בר חכים ולמד תורה ועי"ז ניצל מיצה"ר, ובספר כוכבי אור (אות מ"ד, בחיוב ת"ת ועונש ביטולה) ביאר דכיון שרואה אדם כמה חומר עוון ביטול תורה, הרי הוא סבור שאפילו טירדא דעבירה הוא קל יותר מביטול תורה באפס מעשה.

בעוד שלשת ימים ישא פרעה את ראשך והשיבך על כנך ונתת כוס פרעה בידו כמשפט הראשון אשר היית משקהו כי אם זכרתני אתך וגו' (מ'. י"ג י"ד)

צ"ב מ"ט תלה והשיבך על כנך בכך שיזכרנו, וביאר הגרעק"א דשר המשקים חשב שכניסתו לבית האסורים היה משום שלא דקדק היטב בכוס היין, ומעתה ידקדק יותר, ואמר לו יוסף ביאתך לבית האסורים היתה בכדי שתזכרני ואינך צריך לדקדק יותר, וזה שאמר ונתת כוס פרעה בידו כמשפט הראשון, ומובא שכן אמר הגרי"ד בן הגרי"ז, והוסיף דיוסף הוכיח לו כן שבסיבתו נכנס לבית האסורים, שהרי בדרך הטבע גם אם יפטר מעונש מ"מ לא יחזור למעמדו הראשון, ומה שבאמת כן יחזור זהו נגד הטבע, ובהכרח שכל מה שנכנס זה בשביל זכרתני.

ומובא בשם הגרי"ח דבחולין (דף צב.) דרשו "הבשילו אשכולותיה ענבים" זה השבטים, ולפי זה המשך הפסוק "ואקח את הענבים ואשחט אותם אל כוס פרעה", הכונה שימסרו השבטים ביד פרעה, ומובא שהקב"ה הקדים הצלה לגלות עי"י יוסף, וזהו מה שאמר לו יוסף, אם זכרתני עמך יש ענין בקיום פתרון החלום שיתקיימו השבטים, אבל בלא זה אין ענין בקיומו, והפתרון לא יתקיים.

ישא פרעה את ראשך מעליך (מ'. י"ט)

מה שפתר לשר המשקים לחיים ולשר האופים למיתה, מבארים דשר המשקים ראה בחלומו ענבים וסחטם לכוס פרעה, והיינו שעשה תשובה שמעכשיו יבדוק שלא יהיו זבובים, אבל שר האופים הניח סלי החורי על ראשו, ואע"פ שהעוף לקח מן הסלים לא הפריחם, וכיון שלא חזר בתשובה לכך פתר לו שיהרגוהו.

ושמעתי מהגרי"מ זוננפלד שליט"א בשם חמיו הגרי"א מישקובסקי זצ"ל דמכך שלא הפריחם מוכח שגופו אינו פועל לפי שכלו, ולכן יוסף אמר לו פרעה ישא את ראשך מעליך, כלומר שיפרד הראש מהגוף, לרמוז לו שהגם שבפועל עכשיו הגוף מחובר לראש, מ"מ אינו פועל על פיו, ובעוד ג' ימים הראש לא יהיה מחובר.

וישכחהו (מ'. כ"ג)

פירש רש"י מפני שתלה בו יוסף לזוכרו הוזקק להיות אסור ב' שנים ע"כ. איתא במדרש דב' השנים כנגד ב' הבקשות זכרתני והזכרתני. ומטין משמיה דהגרש"ש שהקשה דכיון שיש חובת ההשתדלות לומר פעם אחת זכרתני, אי"כ מדוע נענש ב' שנים, היה לו ליענש רק על פעם אחת שאמר יותר ממה שצריך, ותיירץ שכיון שאמר ב' פעמים גילה שגם הפעם הראשונה לא היתה בגלל חובת ההשתדלות.

וי"א בנוסח אחר, דהגר"ח שאל את הגרש"ש אילו ביקש יוסף פעם א' האם היה נענש שנה א', והשיב לו שכן, ואמר לו הגרי"ח דאין זה נכון, דעל פעם אחת יש חובת השתדלות, ונענש רק משום שהפעם השניה היה גילוי שגם הפעם הראשונה לא היה בגלל חובת ההשתדלות.

דברי זיכרון מרבינו ראש הישיבה שליט"א

בעצרת הזיכרון בישיה"ק על רשכבה"ג רבינו מרן ראש הישיבה זצוק"ל

ליל יום השנה השלישי כ"ד כסלו תשפ"א

לזכור את דמות דיוקן רבינו ולהנציח את השפעתו בתוכנו לנצח

עברו שלש שנים מיום ההסתלקות של מרן ראש ישיבה זצוק"ל, עברו ימי בכי ימי ההספד שלוחה הזו"ל נתנו זמנים קבועים, אבל בכל זמן צריך להמשיך לזכור ולחזור על מה שרבינו הינדך, כי ככל שמתרחק הזמן מטבע האדם שההשפעה נחלשת, ולכן אנחנו צריכים להתחזק ולהתאמץ שההשפעה שרבינו ישפיע עלינו תימשך הלאה, כולם יודעים את ההשפעה העצומה שקיבלנו מרבינו שהיה ממש חד בדרא ואין לנו תמורתו, השפעות בדרגות שקיבלנו כבר אינם, ולא נשאר לנו רק לחזור ולהיזכר ממה שהיה בעבר, שעל ידי זה נוכל להיות קשורים לדמות הקדושה שכל בני הדור הושפעו ממנה.

פה בישיבה, בבית מדרש הזה, זה לא בגדר ישיבה על קברו, ישיבה על קברו זה דבר גדול כשלעצמו, אבל כאן זה מקום הישיבה שלו, כאן הוא מסר את נפשו שנים רבות להעמיד את צורת הישיבה, להרביץ תורה ויראה, וממילא חובתנו להמשיך בדרך הזאת לחזק מה שהוא בנה ושאף שיחיה.

כה המסירות נפש נשאר לעולם

איתא בגמרא (תענית דף ה' ע"ב) יעקב אבינו לא מת, מה זרעו בחיים אף הוא בחיים, אפשר לומר, ויתכן שזה לא רק דרשא מה זרעו בחיים אף הוא בחיים אלא זהו הסבר מדוע נחשב שהוא חי, והוא עפ"י מה דאיתא במדרש שיעקב אבינו אמר להקב"ה בזמן החורבן שגידלתי את בני 'מסרתי את נפשי למיתה עליהם', וכיון שמסר את נפשו עליהם הרי אף שהגוף מת הנפש לא מתה ונפשו של יעקב היתה טבועה בכניו לכן יעקב אבינו לא מת.

מסירות נפש של רבינו למען הישיבה

לענייננו אנחנו יודעים כמה מסירות נפש מרן ראש הישיבה השקיע במקום הזה, כמה מירדות, כמה מירחות, כמה עגמת נפש, בעליות בירידות, תמיד הוא היה עם הישיבה, כמה שהוא השקיע בשיעורים, פעם דיברו איתו על כך שהוא נוסע בגיל זקנה כ"כ לחו"ל ובודאי זה כ"כ קשה, והוא אמר: זה קשה? להכין שיעור זה מה שקשה! להגיד שיעור בישיבה זה קשה! ועם כל זה, כל זמן שהוא יכל, ממש בתמצית דמו השקיע במקום הזה.

בודאי זה זכות של הישיבה והבחורים אבל זה גם חובה, לזכור כל הזמן שמקום תורה זו אינו סתם ישיבה, אלא ישיבה שהוקמה על ידו תוך כדי מסירות נפש, וכל זמן שנמשיך בדרך שקיבלנו ממנו ניתן לומר שרבינו 'לא מת'.

דברי רבינו בימי חנוכה – נתרשלו בעבודה

עיקר דברי ההתעוררות זה להגיד דבריו של מת, כדאיתא בגמ' אין אומרים בפני המת אלא דברים של מת, כולם שואלים ובפרט בתקופה האחרונה מה רבינו היה אומר? זה איננו יודע בדיוק, אבל לפחות נראה כמה דברים ממה שהוא אמר וחזר ע"ז כמה פעמים בימי חנוכה, וגם מאד מתאים לתקופה שלנו.

רבינו היה מביא את דברי הכ"ח למה היוונים גזרו גזירות כ"כ קשות כמו ביטול שבת וכו', מפני שנתרשלו בעבודה, ותוכן דבריו היה שהיות וכבר התחילו להתרשל זה גרם עוד התרשלות ועוד התרשלות, עד כדי כך שכבר מסובבים משמים שיגזרו עליהם גזירות שלא יהיו יכולים לעשות את העבודה ולא כמו שהי' עד עכשיו שהי' להם אפשרות, שעל ידי שהתרשלו מסובב להם מצב כזה שמוכרחים כבר לצאת וללחום כנגד גזירת המלכות, ורק בכח מסירות נפש אפשר להחזיר את המצב הקודם, רבינו היה אומר שבפעם אפשר להבין את זה גם ממהלך החיים, כמו שבמלחמה כתוב בגמ' תחילת נפילה ניסה, שכשאחד בורה במלחמה כולם בורחים ואז האויב מתגבר, וכן אנחנו נמצאים כל הזמן במלחמה עם היצר הרע וברגע שהיצר הרע רואה איזה התרשלות מיד תחילת נפילה ניסה, ממילא הוא מנצל את זה ואז יש עוד התרשלות ועוד התרשלות, והוסיף עוד שזה לא רק בציבור אלא גם אצל אדם יחיד זה כך, אם יש אצלו איזה התרשלות במצוה אח"כ קשה לו לקיים אותה.

وهוא מביא דוגמאות על תפילה ועל שאר דברים, מה העצה לזה? שבמקרה שאדם רואה איזה התרשלות צריך תיכף ומיד להתחזק מאד ומה שהתחזק בפעם ראשונה זה יותר קל, ואם לא התחזק הפעם שניה יותר קשה, כללו של דבר רבינו היה אומר דברים פשוטים ביותר אבל אנחנו צריכים לחזור על הדברים האלה, הוא היה בבחינת נאה דורש ונאה מקיים, כאשר רק היה רואה איזה חולשה קצת או איזה עייפות היה מתגבר כאר"י כל הזמן הוא חשש אולי זה היצר הרע, מה אנחנו צריכים ללמוד שכאשר יש התרשלות צריכים לתפוס את זה בזמן ולא לחכות כי אח"כ כבר באמת קשה, צריך לתפוס בזמן שיש התרשלות – להתחזק ולהתחזק ואז חוזרים למצב הקודם.

אוי להם לבריות מעלבונה של תורה

והנה בזמנינו כל אחד יודע שאם בכל המצוות יש התרשלות, "תורה" זה הדבר שהכי מצוי לאדם להתרשל, רבינו הביא דוגמא אדם רוצה ללכת לעבוד בחנות או בפקידות, ובינתיים קוראים לו להשלים מנין בבית האבל, הוא עונה אני לא יכול עכשיו אני צריך ללכת לעבודה, אבל אם אחד לומד ואומרים לו אולי תשלים מנין? אם הוא יענה עכשיו אני הולך ללמוד, אנשים מתפלאים עליו, אז מה? אתה לא יכול להשלים מנין? ולמה הם לא מבינים שאם בשביל עבודה לא מבטלים זמן אז בשביל תורה ק"ו! ע"ז נאמר אוי להם לבריות מעלבונה של תורה, מה שהתורה זה הדבר הקל לבטל בשביל דבר הכי קטן זהו עלבונה של תורה.

אנחנו רוצים לומר שנמצאים כעת בערב חנוכה, כבר תקופה ארוכה היה גזירה שא"א להתעלם מזה בכל המקומות התורה הלימוד לא כמו שהיה, היה קשיים גדולים מאד, עכשיו ב"ה יותר טוב אבל אין ספק שהיה גזירה בכל מקום, אנחנו לא יודעים למה, אבל

כמו שכתוב בכ"ח שאם יש איזה התרשלות אז אח"כ קשה וקשה עד שצריך להילחם, אנחנו עכשיו צריכים להיות כמוצב של חיזוק של מלחמה לחזור למצב הקודם, כמו שהראש ישיבה אומר שאם לא מתחזקים זה מגיע למצב של כמעט אונס, זה מה שהיה בזמן החשמונאים הגיע למצב של גזירה שבאמת לא יכלו, אם אנחנו רוצים לחזור למה שהיה א"א בלי התחזקות, כל אחד צריך לבחון את עצמו איפה ההתרשלות אם זה בתפילה, [הוא מביא דוגמאות אם בן אדם עומד בחוץ ומפטפט בזמן שאומרים אמן יהא שמיה רבא] פעם ראשונה זה התרשלות פעם שניה אפילו אם הוא רוצה לא יכול, לא צריך לפרט פרטים אבל כל אחד יודע שזה המציאות שאם לא מתחזקים בזמן אח"כ קשה מאד.

עכשיו אנחנו נמצאים בזמן שאולי אפשר עוד לחזור למה שהיה, ב"ה לומדים מצויין ממש גם סוגיות המורות, אבל עדיין צריכים חיזוק לעומת מה שהיה זה עדיין חסר.

ההתחזקות - להתחיל מחדש

בתוך הדברים אמר עוד יסוד גדול על הנוכה שזה ג"כ מאד שייך אלינו, השם הנוכה זה הנוכת המזבח, למה קוראים לזה הנוכה מלשון חינוך מחדש, חונכים בית מי שבנה בית ולא חנכו, זה בא ללמדנו שבן אדם אם הוא ירד ברוחניות צריך להתחיל מחדש כאילו ממש חדש, היה אומר את זה לא לאטע [לא לעשות מלאין] צריך התחדשות זה הפשט הנוכה, הנוכה הפשט התחדשות לא לחכות לאחרי הנוכה צריך בחנוכה להתחיל, מהיום צריך להתחיל התחדשות, אם בן אדם מרגיש איזה רפיון במצב שהוא הרי לא מספיק שיתקן פה יתקן שם כבר מצב שצריך התחדשות והתחדשות מבחינה מסויימת זה הרבה יותר קל מאשר שבונים על דבר קיים, עוד לאטע ועוד לאטע זה לא מחזיק, אבל שבונים מחדש זה מחזיק וכמבואר בגמ' בכ"ב שלבנות כותל חדש על כותל ישן זה לא מחזיק רק שבונים מחדש זה מחזיק ההתחדשות זה המלחמה זה הכלים שיש לנו כנגד ההתרשלות בעבודה.

עיקר ההתרשלות - תורה

הראש ישיבה היה אומר שההתרשלות בעיקר זה בתורה, זה לא חייב להיות רק בזמנים גם באיכות, אפשר ללמוד הרדל אפשר ללמוד גמ' רש"י ותוס', פה איזה קושיא פה איזה תירוץ, ואפשר ללמוד עם שיטות הראשונים הקצות והרעק"א הוא גמר את הסוגיה, זה נקרא לגמור את הסוגיא זה נקרא הרבה פחות ממה שאפשר להגיע, ב"ה בחורים הגיעו באמת לדרגות גבוהות בסוגיות קשות אבל תמיד צריך לשאוף ליותר ויותר לא להסתפק במה שיש, בגשמיות אפשר להסתפק, ברוחניות תמיד צריך לשאוף מה שיותר ויותר וכששואפים אז יש סייעתא דשמיא מתבטל הגזירה.

ב"ה היום יש הרבה יותר אפשרויות שאפשר ללמוד יותר כולם נמצאים ביחד כדיבוק חברים דברים שלא היה לנו, אבל זה מחייב יותר זה רק אומר שצריכים לתפוס את החיזוק הזה להתחיל מחדש ולבנות את הכל כמו שהיה.

לשאוף ברוחניות - מקבלים יותר מהכוחות

הבאנו כמה פעמים את דברי המלבי"ם על העומר, במקום אחד כתוב איש לפי אכלו ובמקום אחד כתוב איש כפי אכלו, אומר המלבי"ם שכל אחד קיבל עומר לגולגולת היו כאלו הרשעים שהם שמרו חצי עומר למחרת לא קיבלו יותר מחצי, זה הפשט כפי אכלו הקב"ה נותן לבן אדם לפי אכלו אבל כפי אדם לא מראה שהוא מנצל את כל הכוחות שיש לו אז ח"ו אין לו את זה הוא לא מקבל את זה, כשאדם שואף אז הוא מקבל כוחות עוד יותר, ברוחניות אדם יכול לקבל דברים למעלה מהכוחות שיש לו, רק ברוחניות יש את הדברים האלה, מה שאנחנו צריכים לזכור ביום הזה את דבריו של הראש ישיבה, הוא דיבר את זה כמה וכמה פעמים כמעט בכל שנה על ההתרשלות בעבודה, זה ממש אנחנו מרגישים כאילו היה עומד היום היה אומר את הדברים האלה, צריכים להתחזק לתפוס עכשיו בזמן שאפשר שיש את הס"ד, ובמיוחד שהנוכה עצמו זה זמן של ס"ד שאפשר הרבה בפרט בתורה שבע"פ, כמו שמובא בספרים מרן הראש ישיבה רבי גרשון אדלשטיין שליט"א כל שנה מדבר ע"ז לחזק את ימי החנוכה, וב"ה השנה לא צריכים לעשות הפסק, תמיד היה הפסק בחנוכה שהיו נוסעים הביתה השנה ב"ה אין את ההפסק הזה, אפשר ללמוד רצוף מהתחלה עד הסוף בלי הפסק, וכל אחד שמרגיש שיש לו קצת איזה חולשה שיקבע לעצמו איזה דברים לעבוד עליהם אם זה בעיון או בכקיאיות, שלא יעברו ח"ו הזמנים האלה ההיפך מהמכוון של המלחמות, אלא אדרבה שיהיה זמן של חיזוק זמן של מלחמה זמן של נצחון.

הישיבה"ק - חותמו של כהן גדול

ובעז"ה אנחנו ננצל את הזמן בישיבה, שהמקום תורה הגדול הזה שרואים ע"ז חותמו של כהן גדול, איפה שנמצאים בכל מקום יש לנו בוגרים אברכים רואים שהם למדו בישיבה של הראש ישיבה, רואים בהנהגות שלהם רואים בישרות בכל המהלך של השאיפות בכל הדברים ניכר חותמו של כהן גדול, שח"ו לא נאבד את זה, גם עכשיו ב"ה שנכנסים לישיבה רואים שזה לא ישיבה סתם זה ישיבה מיוחדת עם חותמו של כהן גדול, אבל צריכים עם כל זה להתחזק ואיש את רעהו יעזורו ולאחיו יאמר חזק.

הקב"ה יעזור שיהיה ס"ד כל אחד לעצמו, לחזק את עצמו, וזכותו של הראש ישיבה זצוק"ל יעמוד לנו, אין ספק שהוא ודאי כמו שמרה ועמל בשביל ההצלחה של בני הישיבה, עכשיו הוא מליץ יושר על בני הישיבה, זה זכות שלנו וזה גם מעט מעט מהכרת הטוב שאנחנו יכולים לעשות בשבילו, הקב"ה יעזור שיהיה חיזוק מהדברים האלה מההתעוררות הזאת.

הגליון נתרם ע"י ידידנו החתן המופלג
הרב אשר דוד בונדהיים נ"ו
תלמיד מובהק לרבינו שליט"א,
לרגל נישואיו בשעט"מ
יה"ר שיזכה לבנות בית נאמן בישראל

הגליון השבוע נתרם לע"נ
רשכה"ג אבינו רועינו מרן ראש הישיבה
רבינו אהרן יהודה לייב ב"ר נח צבי זיע"א
גלב"ע כ"ד כסלו תשע"ח
ת.נ.צ.ב.ה.